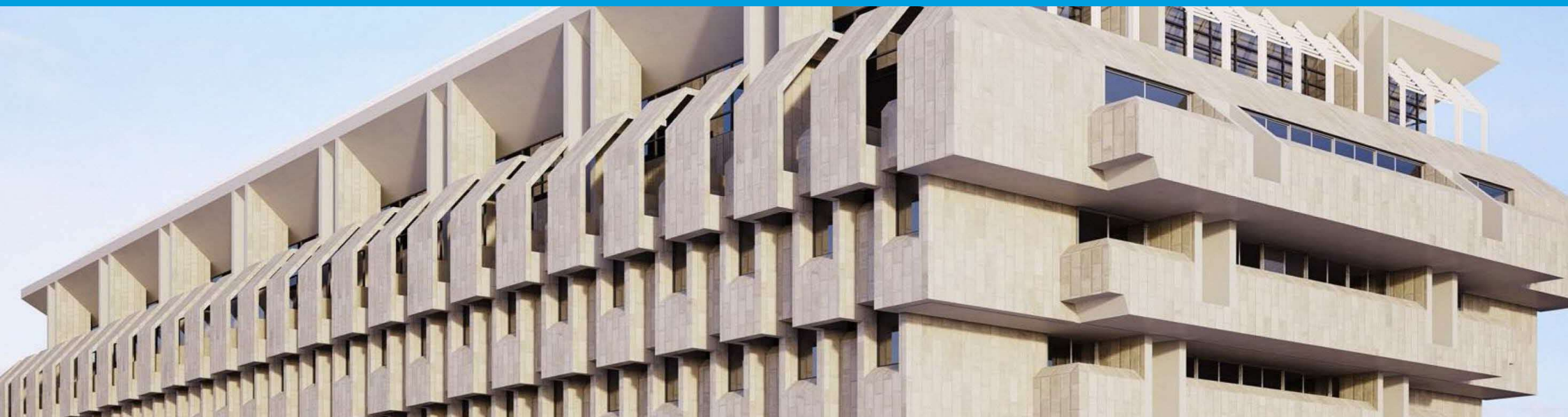

הסביבה הכלכלית, מגמות ארוכות טווח
ואתגרים לחברה הערבית
البيئة الاقتصادية، الاتجاهات بعيدة المدى والتحديات أمام المجتمع
العربي

הרצאת פרופ' אמיר ירון, נגיד בנק ישראל בכנס חטרי בנצרת

31.10.19

מצב המשק הישראלי

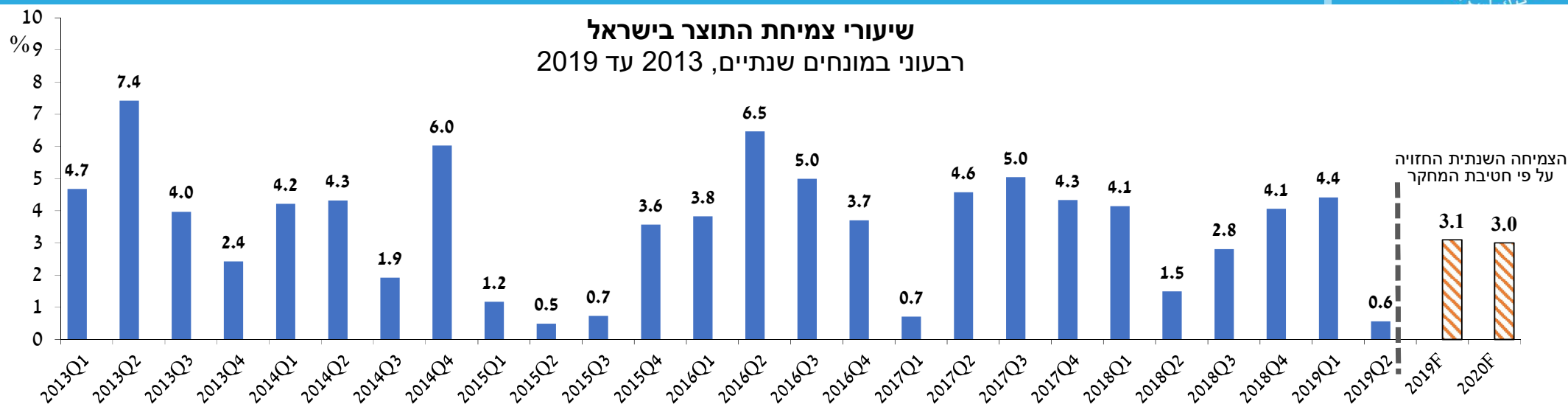
وضع الجهاز الاقتصادي الاسرائيلي

המשק צומח בקרבת הקצב הפוטנציאלי; הנתונים הרבעוניים מושפעים מהתנודתיות ביבוא כלי רכב

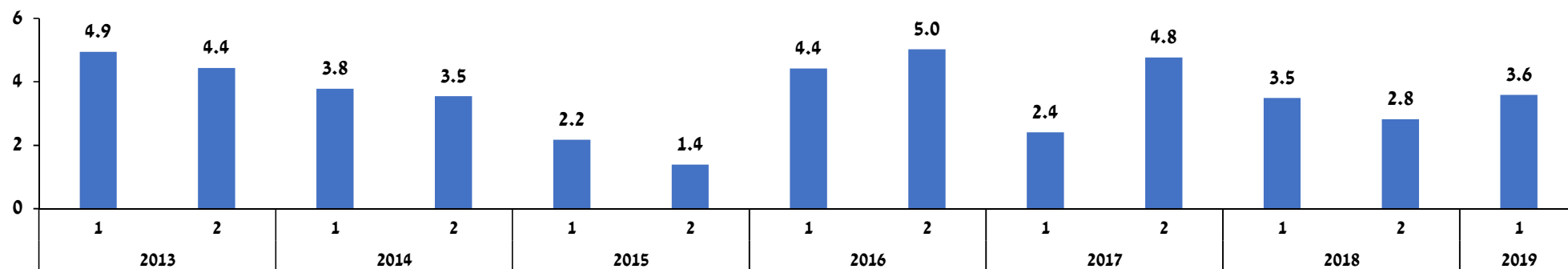

الجهاز الاقتصادي يقترب من وتيرة طاقة النمو الممكنة، المعطيات الفصلية تتأثر بالتقلبات في استيراد المركبات

שיעורי צמיחת התוצר בישראל
רבעוני במונחים שנתיים, 2013 עד 2019

נתוני מחצית שנה במונחים שנתיים
2013-2019

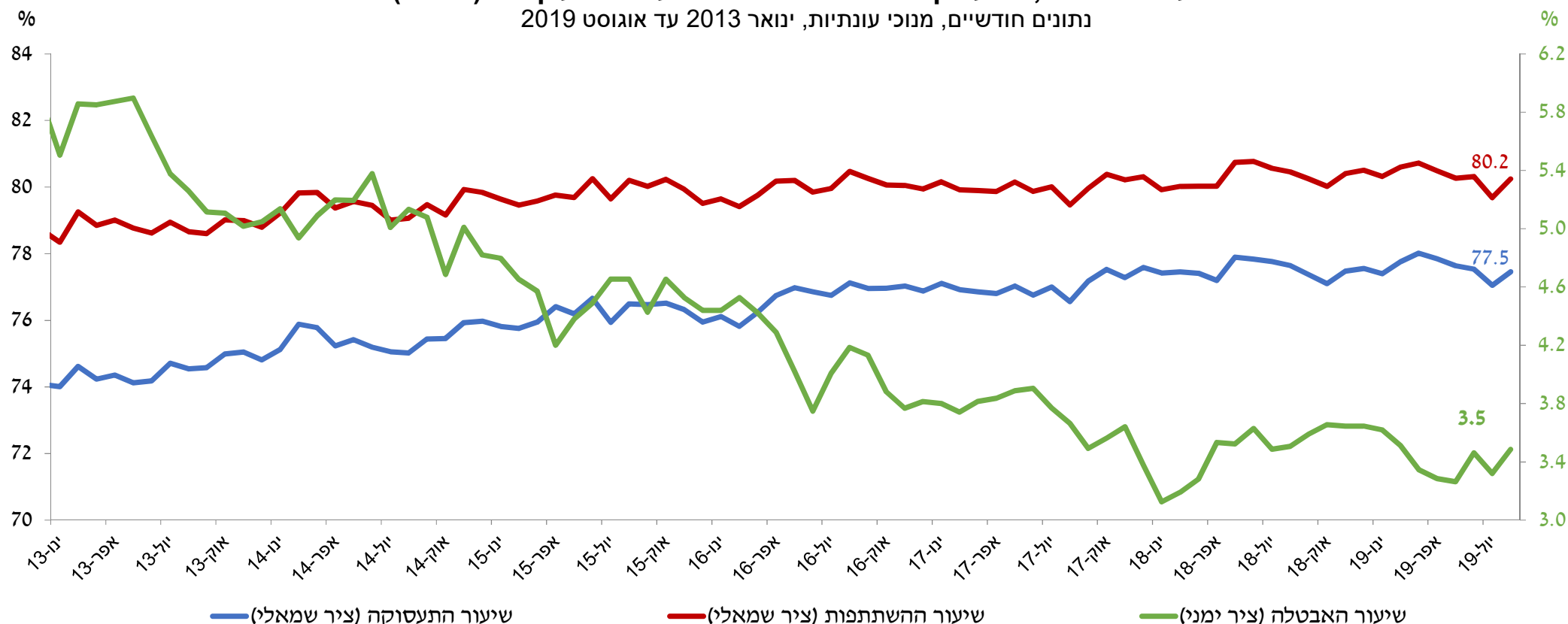

שוק העבודה ממשיך להפגין עוצמה עם שיעור אבטלה נמוך ושיעור השתתפות גבוה

سوق العمل يواصل إثبات متانته مع نسبة بطالة منخفضة ونسبة تشغيل مرتفعة

שיעורי האבטלה, התעסוקה וההשתתפות בגילי העבודה העיקריים (25-64)
נתונים חודשיים, מנוכי עונתיות, ינואר 2013 עד אוגוסט 2019

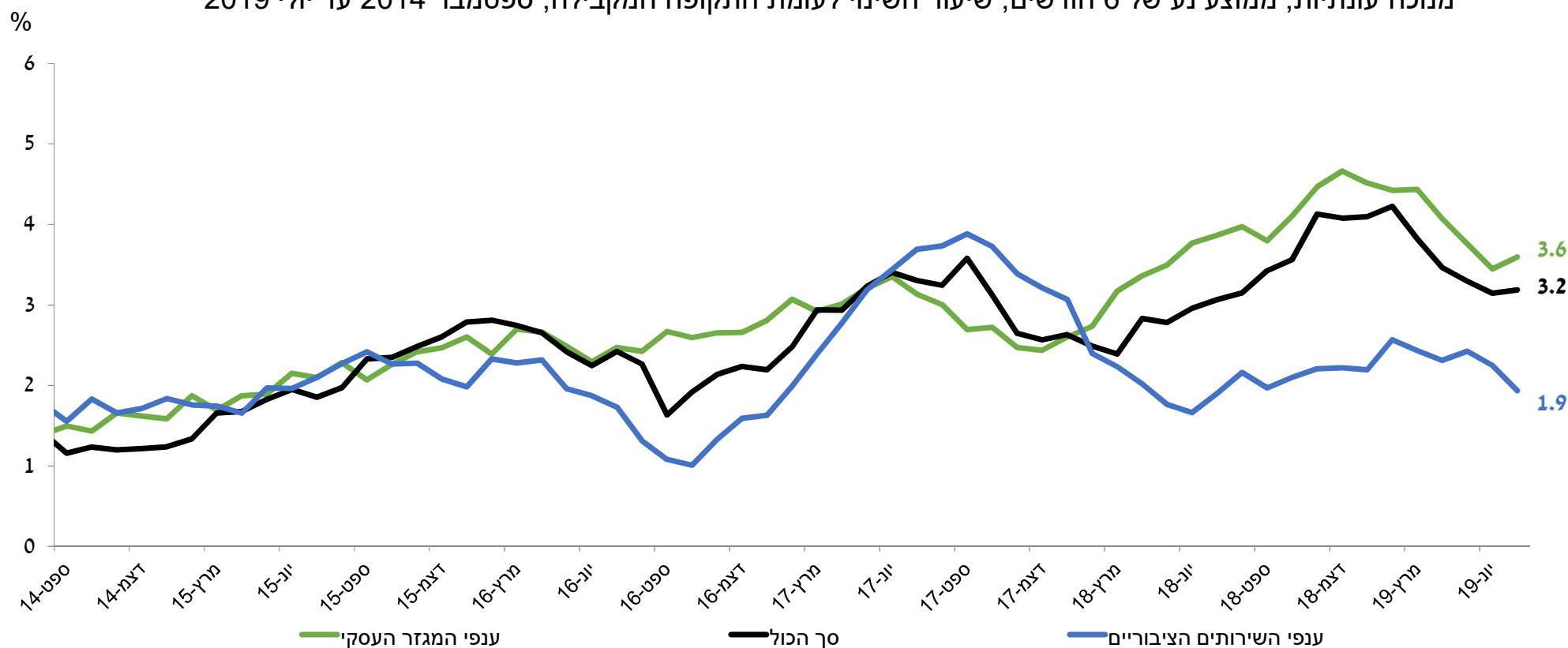
נמשכת צמיחת השכר בהובלת המגזר העסקי, אם כי בקצב נמוך יותר

تواصل ارتفاع الأجور، بقيادة القطاع التجاري، لكن بوتيرة أقل

השכר הנומינלי למשרת שכיר

מנוכה עונתיות, ממוצע נע של 6 חודשים, שיעור השינוי לעומת התקופה המקבילה, ספטמבר 2014 עד יולי 2019

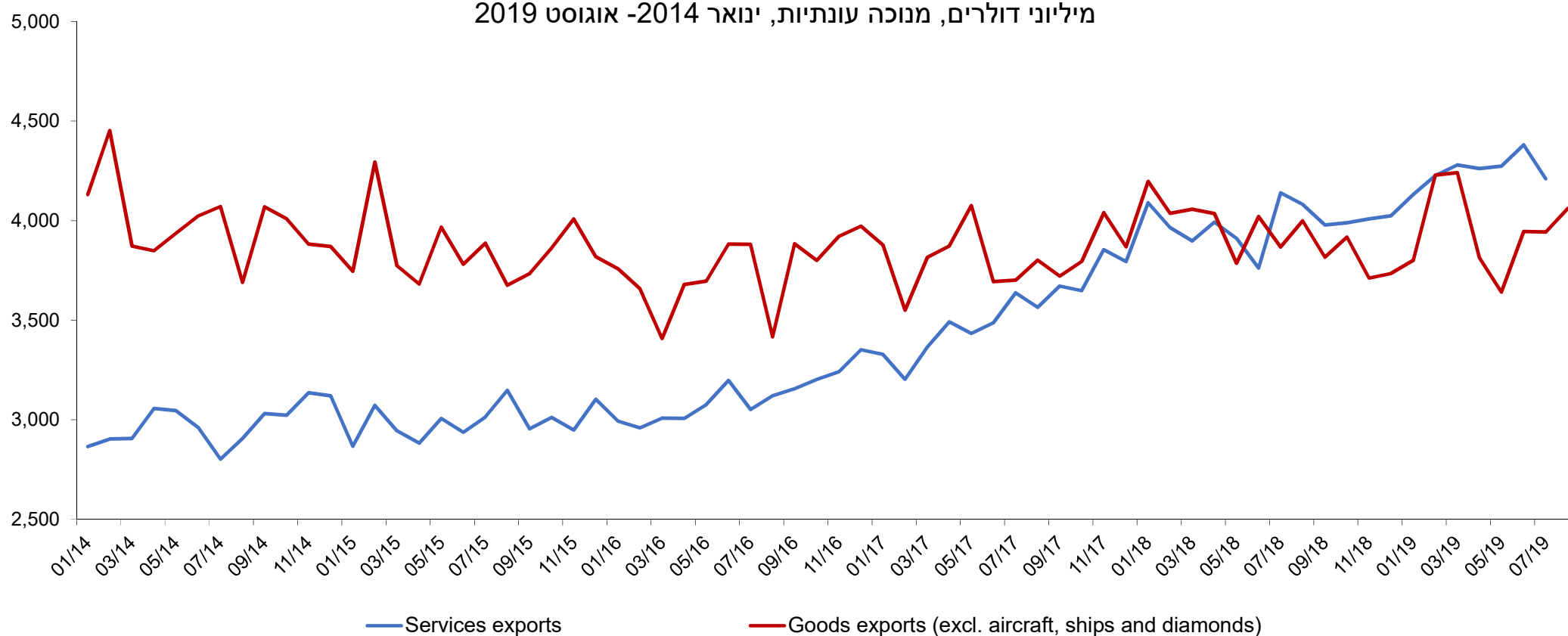

בשנים האחרונות חלה תפנית ביצוא הישראלי: יצוא השירותים גובר על ייצוא הסחורות.

طراً في السنوات الأخيرة تحولاً في التصدير الإسرائيلي: تصدير الخدمات يفوق تصدير السلع

יצוא סחורות ושירותים
מיליוני דולרים, מנוכה עונתיות, ינואר 2014 - אוגוסט 2019

לאחר ייסוף בחודשים האחרונים, חלה לאחרונה התמתנות קלה בהתחזקות השקל

بعد ارتفاع قيمة العملة في الأشهر الأخيرة، طرأ مؤخراً اعتدالا طفيفاً في تعزيز قوة الشيكل

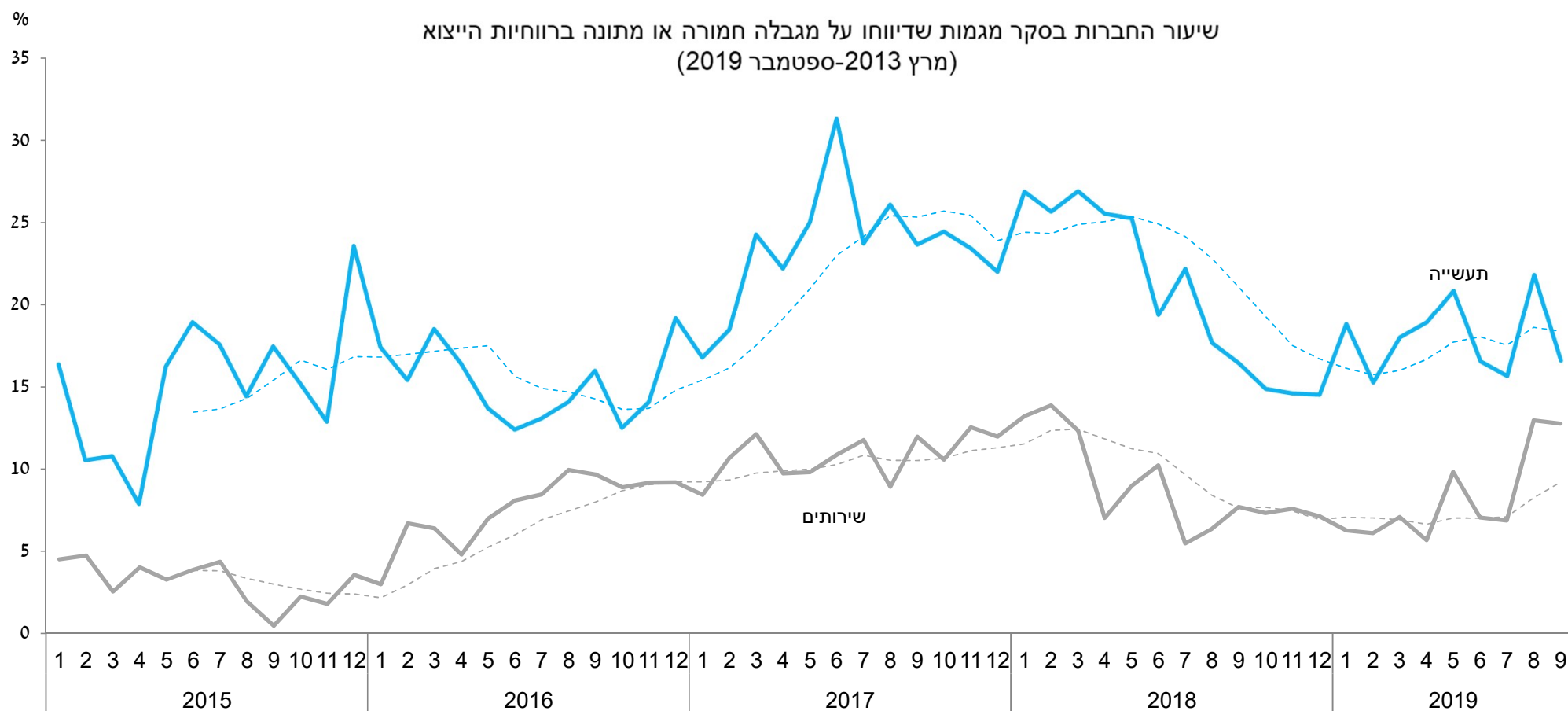
שערי החליפין שקל-דולר, שקל-אירו והשער הנומינלי האפקטיבי
100 = 1/1/2010, ספטמבר 2018 עד אוקטובר 2019

מגמות מעורבות באחוז החברות המדווחות על מגבלה חמורה של שחיקת רווחיות

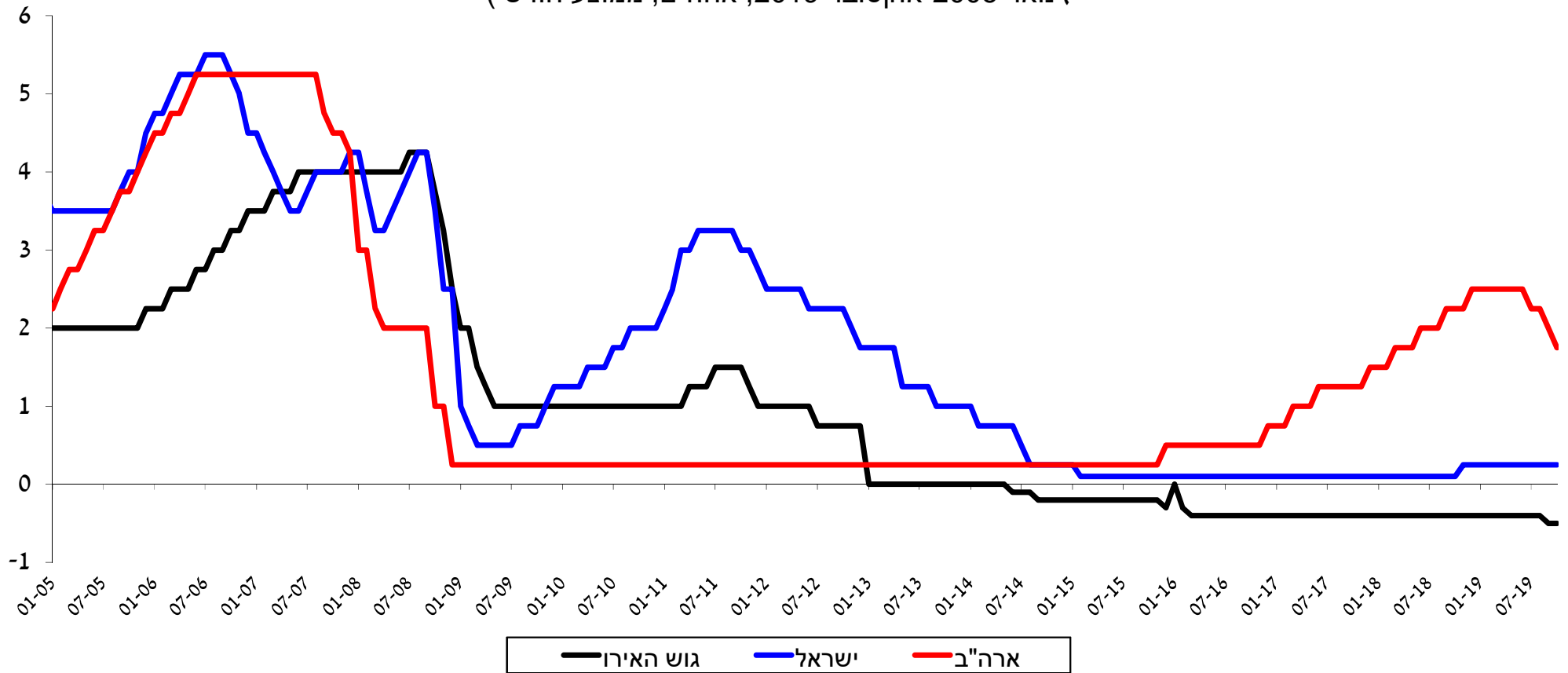
اتجاهات مختلطة بشأن نسبة الشركات التي أبلغت عن تقييدات خطيرة تتعلق بتآكل الأرباح

שער ריבית בנק ישראל נמצא בין ארה"ב לאירופה

سعر فائدة بنك إسرائيل هو بين الولايات المتحدة وأوروبا

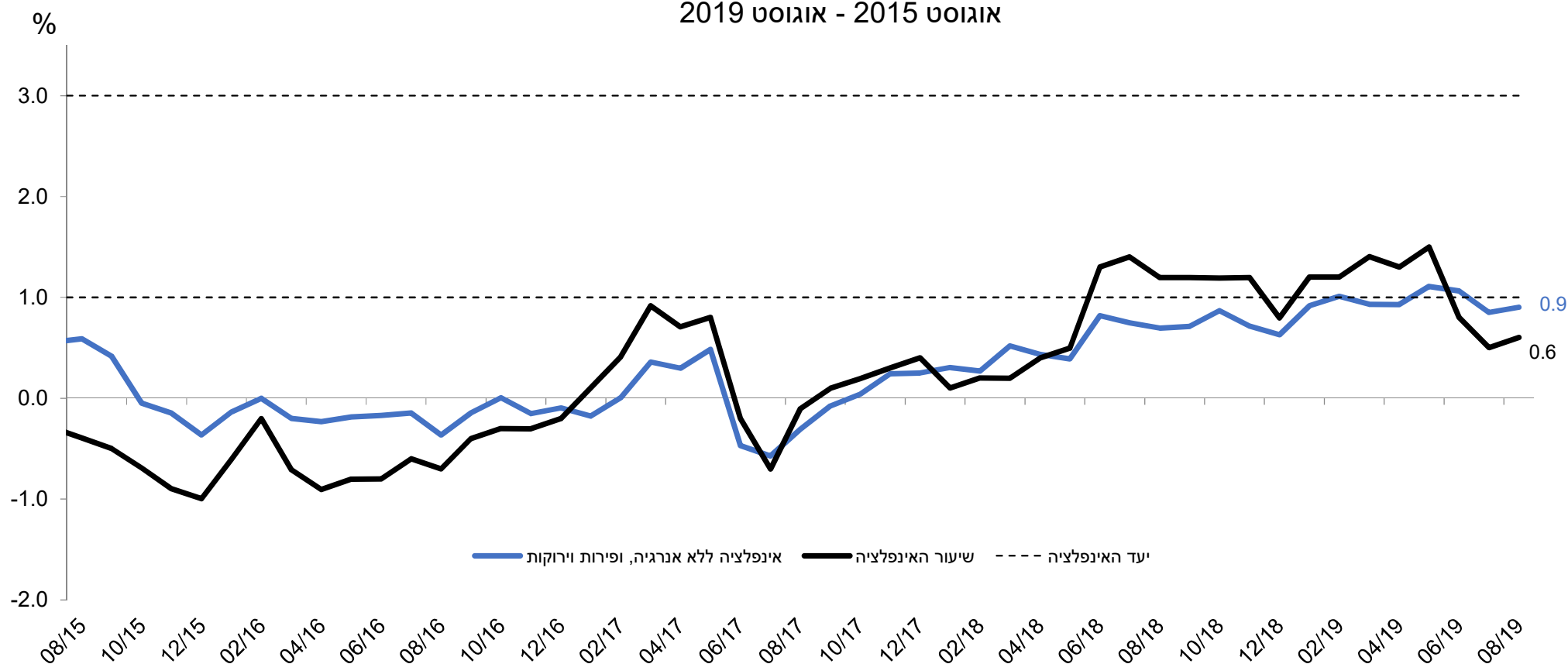
ריבית בנק ישראל, הפד וה-ECB
(ינואר 2005-אוקטובר 2019, אחוזים, ממוצע חודשי)

התפתחות מדד המחירים לצרכן

عند خصم الطاقة والفواكه والخضروات، التضخم المالي متاخم للنطاق المستهدف

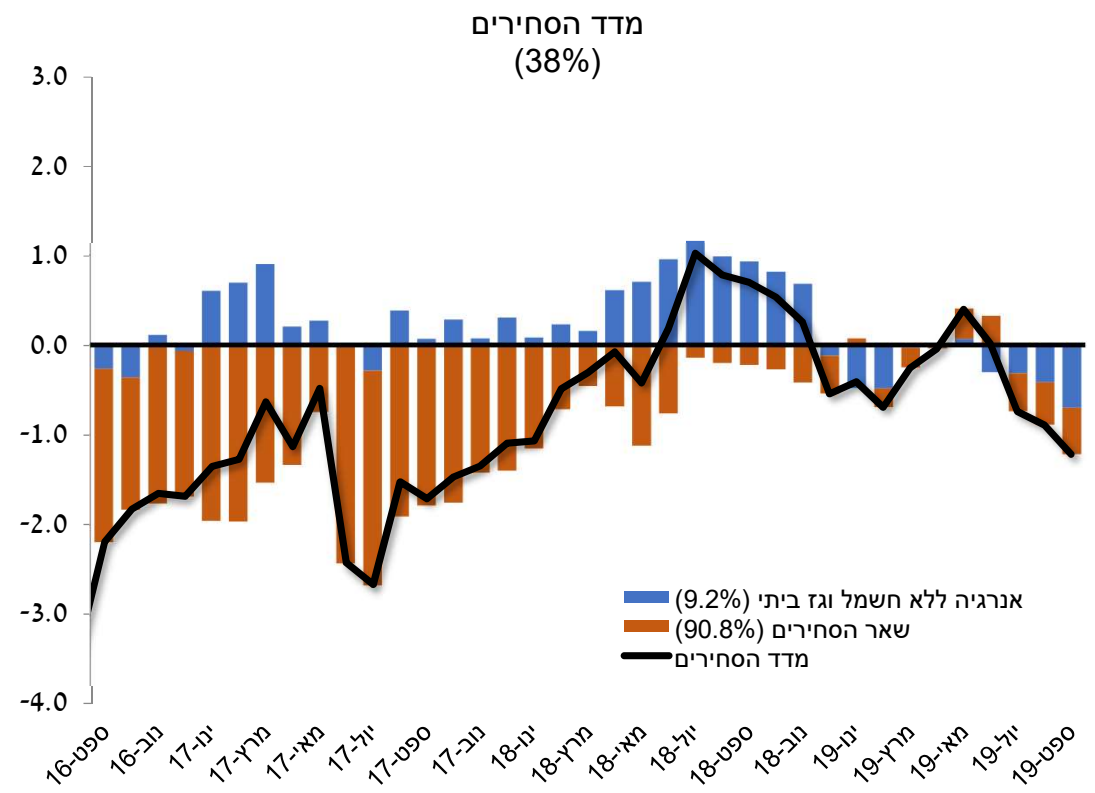
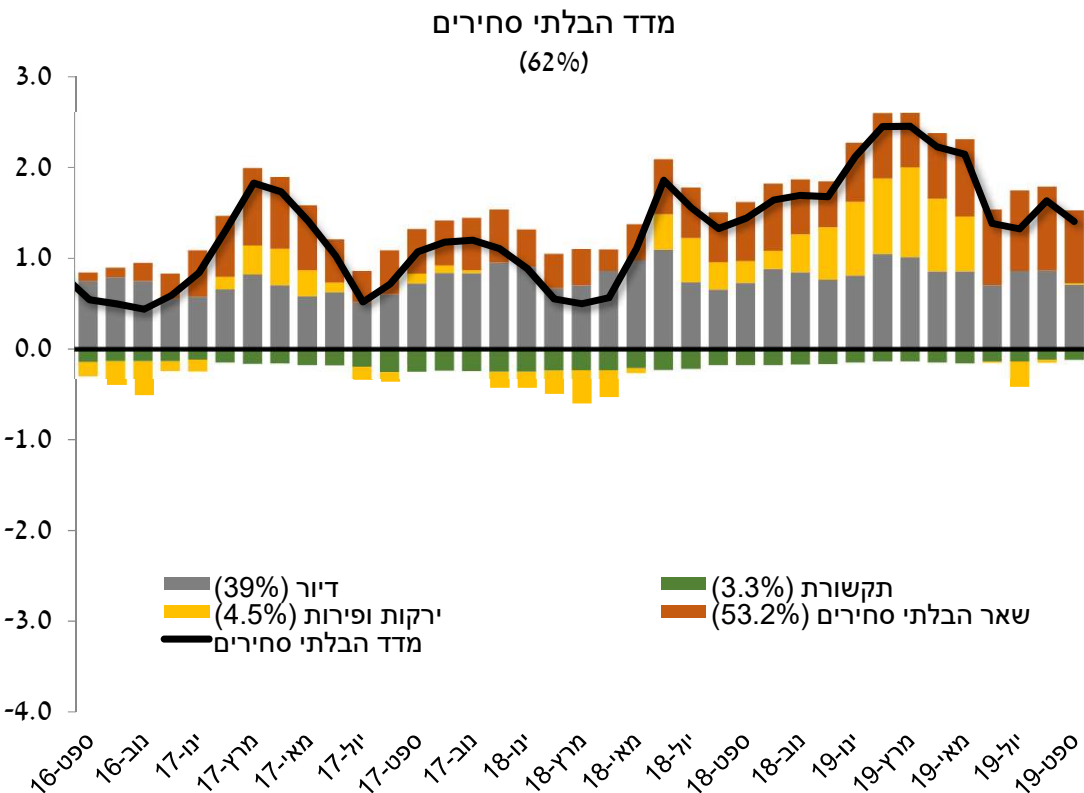
מדד המחירים לצרכן
אוגוסט 2015 - אוגוסט 2019

שוני באינפלציה בין מוצרים סחירים ללא סחירים

اختلاف في التضخم المالي ما بين المنتجات القابلة للتداول والمنتجات غير القابلة للتداول

התרומה של רכיבים עיקריים במדד לאינפלציה השנתית של המוצרים
הסחירים ושל המוצרים הלא סחירים

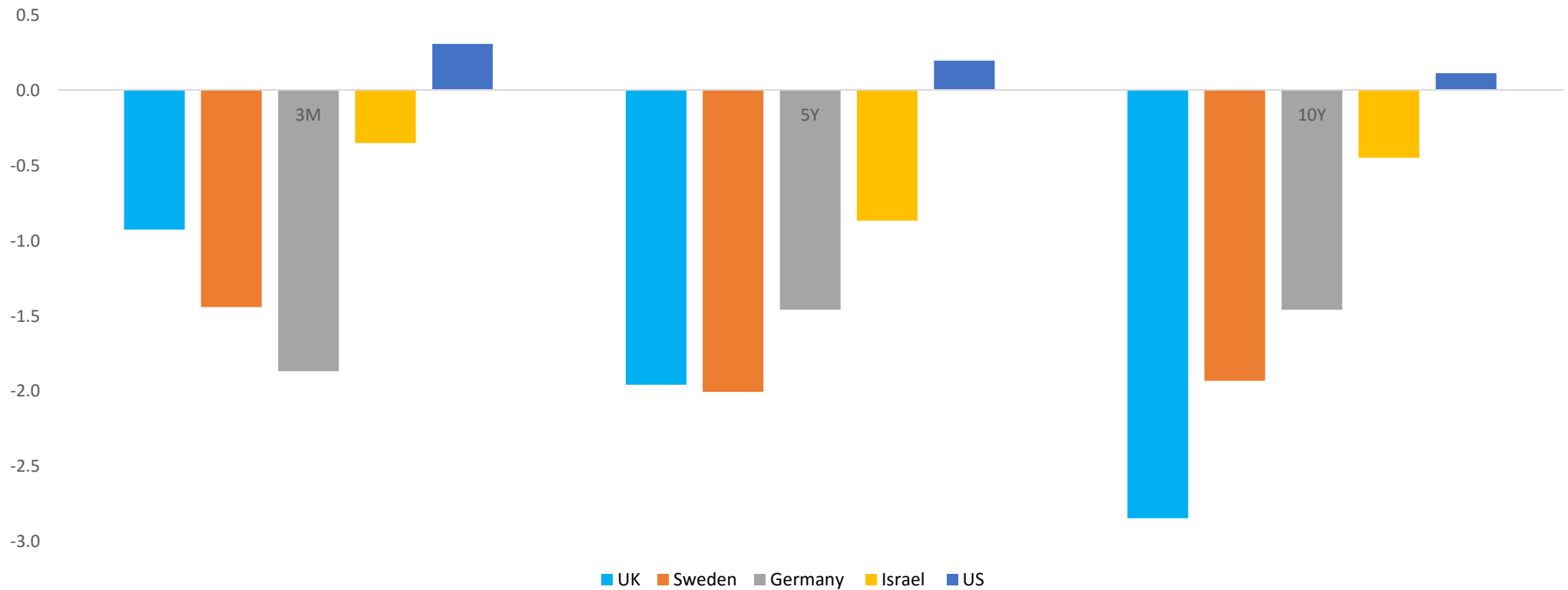

טווח הריבית הריאלית: בין אירופה לארה"ב

نطاق الفائدة الحقيقية: بين أوروبا والولايات المتحدة

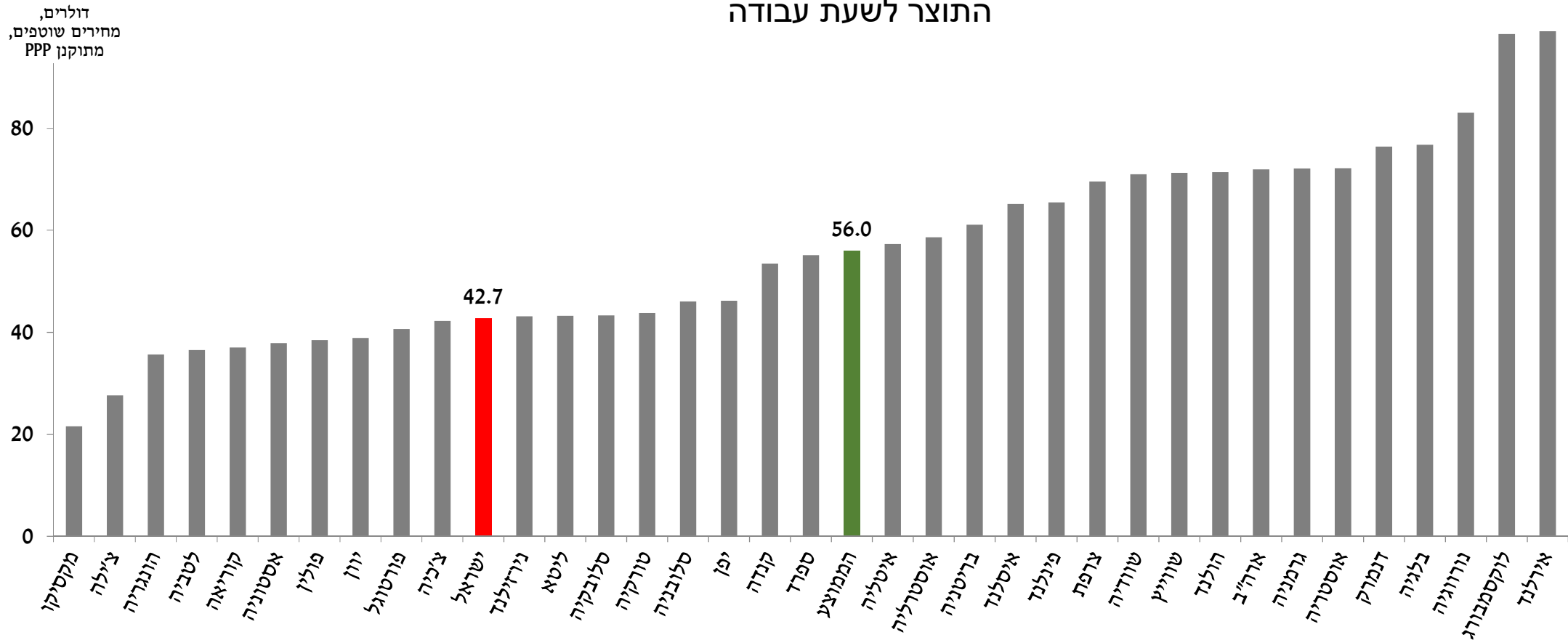

שער הריבית הריאלי
בישראל ובכלכלות מובילות

פריון העבודה בישראל נמוך מהממוצע ב-OECD إنتاجية العمل في إسرائيل أقل من المعدل في OECD

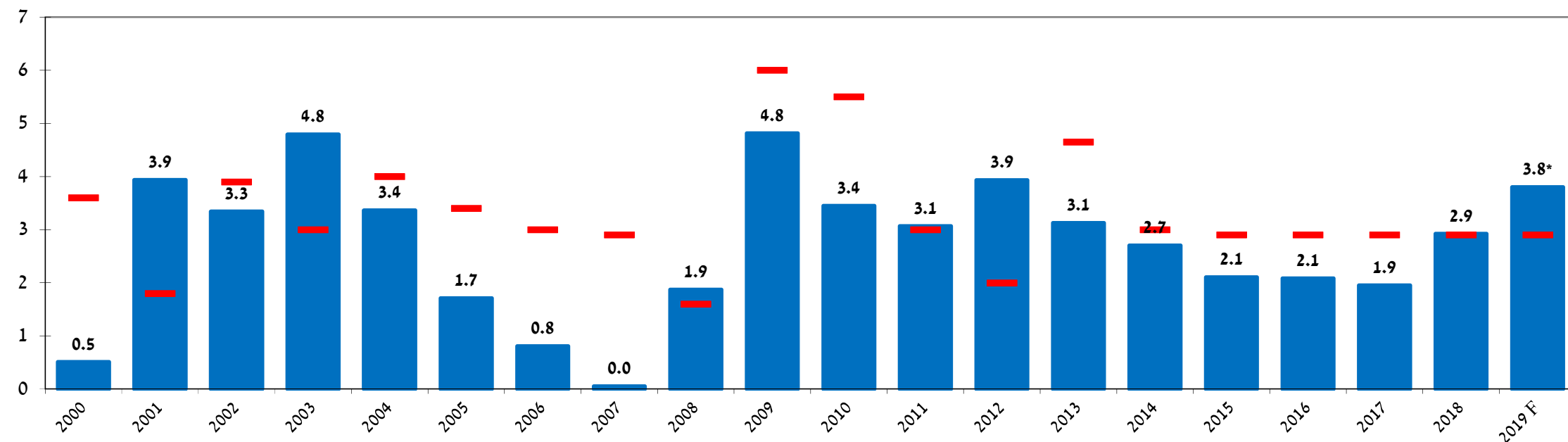
התוצר לשעת עבודה

הגירעון הממשלתי הולך וגדל באופן מדאיג

العجز الحكومي يتزايد بشكل يثير القلق

גירעון הממשלה ותקרת הגירעון (2000-2019, אחוזי תוצר)

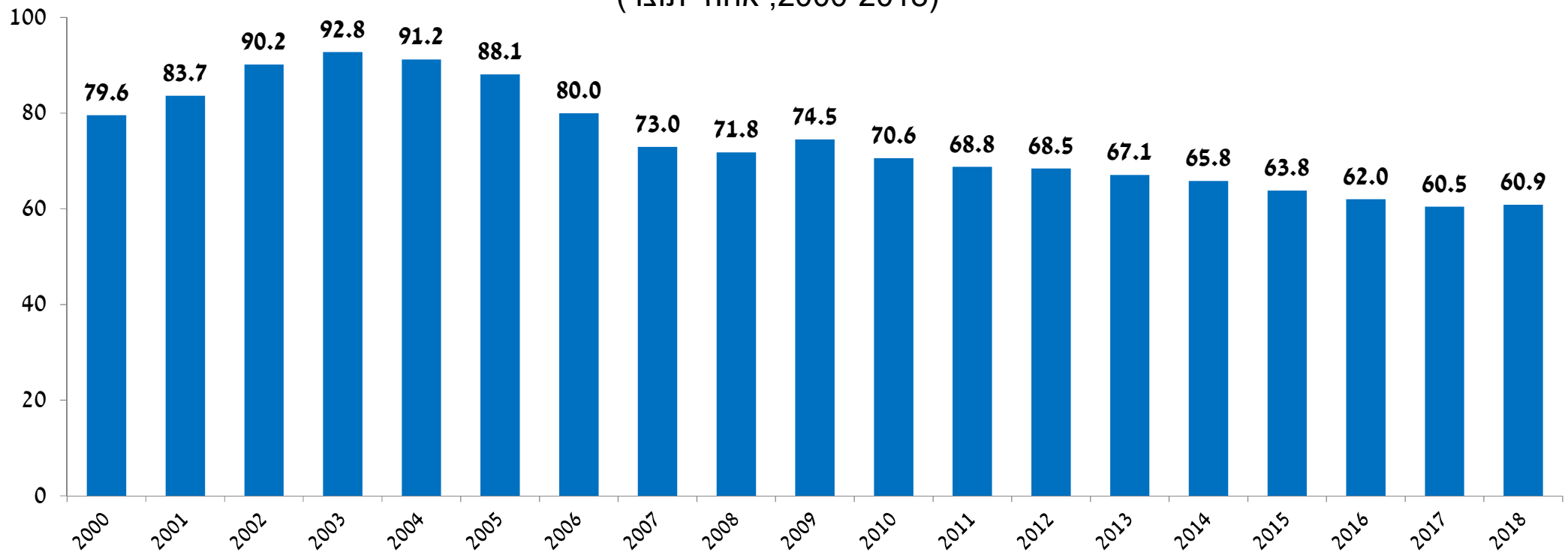

* תחזית בנק ישראל בהנחה שההוצאה הציבורית תגדל לפי כלל ההוצאה, הממשלה תוריד את ההתחייבויות העודפות ושיעורי המס יישארו קבועים.
באדום : תקרת הגירעון.

בעקבות הגידול בגירעון, נבלמה הירידה ביחס חוב-תוצר

في أعقاب الزيادة في العجز، توقف الانخفاض في نسبة الدين إلى الناتج المحلي الإجمالي

החוב הציבורי ברוטו
(2000-2018, אחוזי תוצר)

האתגרים הכלכליים המרכזיים של המשק

التحديات الاقتصادية المركزية للجهاز الاقتصادي

טווח ארוך

טווח קצר

הגדלת הפריון

תכנית בנק ישראל

גירעון פיסקאלי מבני
(4-4.5%)

שיפור עשיית
עסקים

דיגיטציה והפחתת
בירוקרטיה

שיפור
ההון האנושי

• חינוך מוקדם
• שיפור המורים

שיפור תשתיות

• תחבורה ציבורית
• השקעות וחדשנות

ייצוב החוב/תוצר על 60%

הוצאה אזרחית לתוצר נמוכה

(31% לעומת 42% ב-OECD)

ככל הנראה תידרש לייצוב פיסקאלי
באמצעות שילוב של קיצוצים ומיסים

0.2%

1%

2.05%

עלות (אחוזי תוצר)

2.1%

6.6%

11.5%

תועלת (אחוזי תוצר)

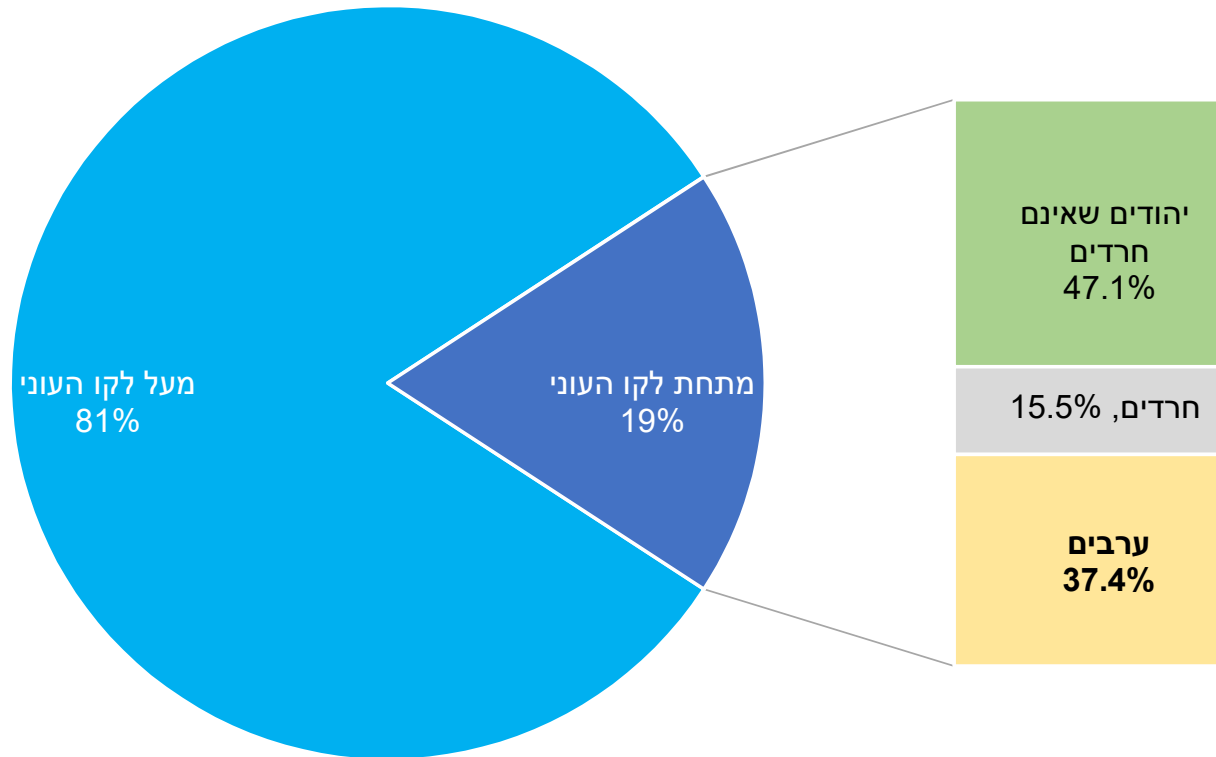

האוכלוסייה הערבית בישראל المجتمع العربي في اسرائيل

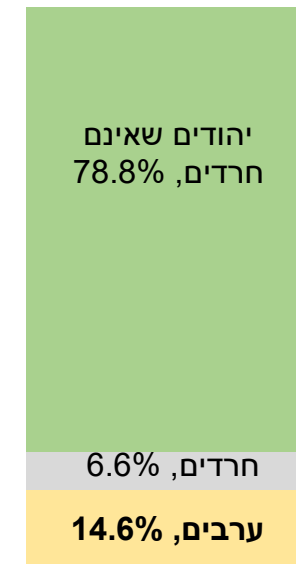
שיעור משקי הבית הערבים מתחת לקו העוני גבוה משמעותית משיעורם באוכלוסייה

نسبة الأسر العربية تحت خط الفقر تفوق بكثير نسبتهم من مجمل السكان

תחולת המשפחות העניות לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים, 2017

שיעור חלקי של משקי בית באוכלוסיית ישראל, 2017

ההכנסה נטו של משק בית ערבי קטנה משל משק בית ממוצע

الدخل الصافي للأسرة العربية أقل من المعدل العام

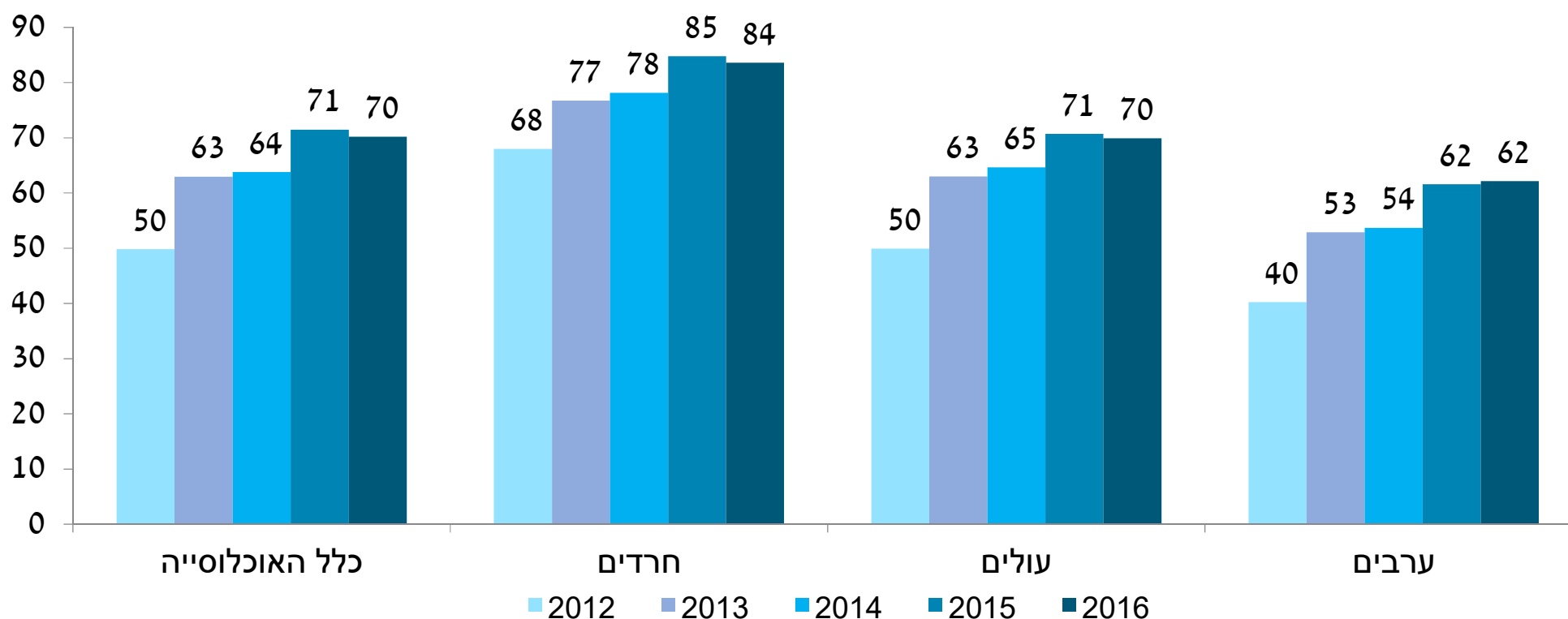
ממוצע כלל האוכלוסייה	ממוצע משקי בית ערבים	
18,408	11,139	הכנסה כלכלית
1,660	1,730	תשלומי העברה
20,068	12,869	הכנסה ברוטו
3,519	1,468	מסים ישירים
16,549	11,401	הכנסה נטו
1.51	1.44	מספר מפרנסים
3.31	4.57	מספר נפשות

קיים פער במימוש זכויות סוציאליות בציבור הערבי, לדוגמא במימוש מענקי העבודה

هناك فجوة في تحصيل الحقوق الاجتماعية في المجتمع العربي، مثلا تحصيل منح العمل

מימוש מענק העבודה לפי קבוצות אוכלוסיות
מענק ששולם ב-2012-2016, אחוזים

תכנית החומש למיעוטים לפי החלטת ממשלה 922

الخطة الخماسية للأقليات بحسب القرار الحكومي 922

- הממשלה החליטה על השקעה של כ-13.5 מיליארד שקל בחמש שנים בקידום המיעוטים בישראל, מהם כ-10 מיליארד בחברה הערבית.
- בהתאם, בין השנים 2016-2017 הושקעו למעלה מ-5 מיליארד שקלים בקידום חינוך ובשיפור תשתיות בחברה הערבית.
- כתוצאה מיישום התכנית בשנתיים האחרונות נרשמו מספר הישגים:
 - עליה של 6.3% בשיעור הזכאות לבגרות בחברה הערבית.
 - עלייה של כ-2% במספר הסטודנטים הערבים.
 - מעל ל-30 אלף השמות חדשות של בני החברה הערבית בשוק העבודה.
 - 37% מסך הכבישים החדשים שנכללו נועדו עבור החברה הערבית.
- בהינתן מימון ראוי, ומחויבות כנה ניתן לבתגבר על חלק ניכר מהפערים השונים. לכן, מעבר לתהליכים שמתבצעים, יש לוודא כי כלל התכניות החשובות מיושמות ומבוצעות בשטח.

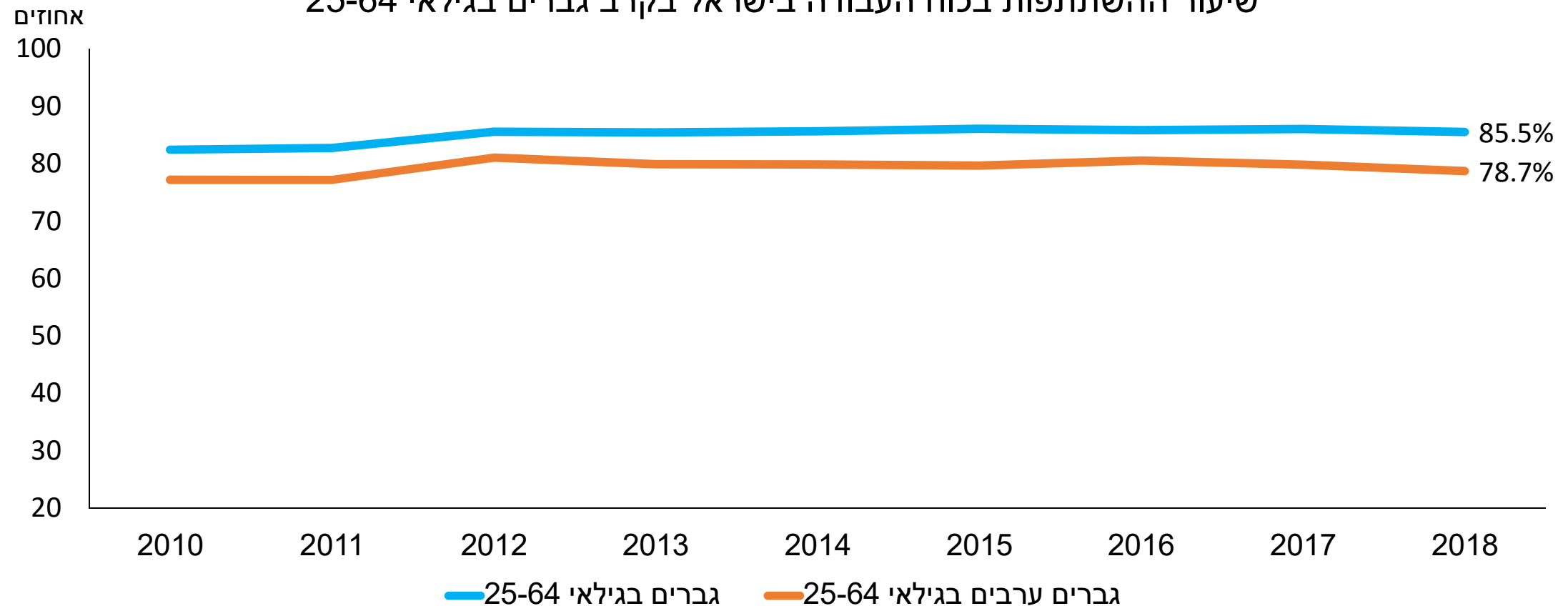
גברים ערבים – פערי שכר ופריון

الرجال العرب- فجوات في الأجر والانتاجية

שיעור ההשתתפות בקרב גברים ערבים קרוב לממוצע הגברים באוכלוסייה – אין בעיית השתתפות משמעותית

نسبة التشغيل لدى الرجال العرب تقترب من المعدل العام- ليس هنالك مشكلة في نسبة مشاركتهم في سوق العمل

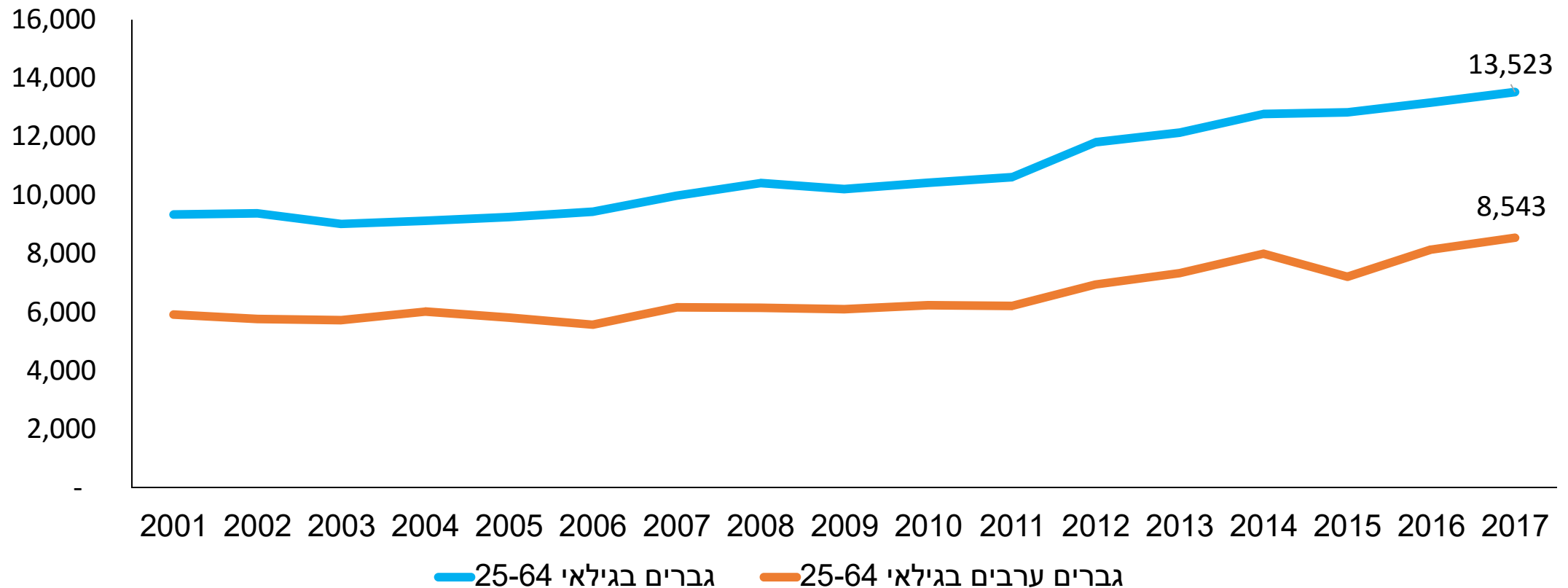
שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בישראל בקרב גברים בגילאי 25-64

שכרם החודשי (וגם שכרם לשעה) של הגברים הערבים נמוך בכ-40% ממוצע הגברים באוכלוסייה, ללא שיפור על-פני זמן

الأجر الشهري (وأيضاً الأجر مقابل ساعة العمل) للرجال العرب أقل بنحو 40% من معدل الأجر العام للرجال، دون وجود تحسن على مرّ السنوات

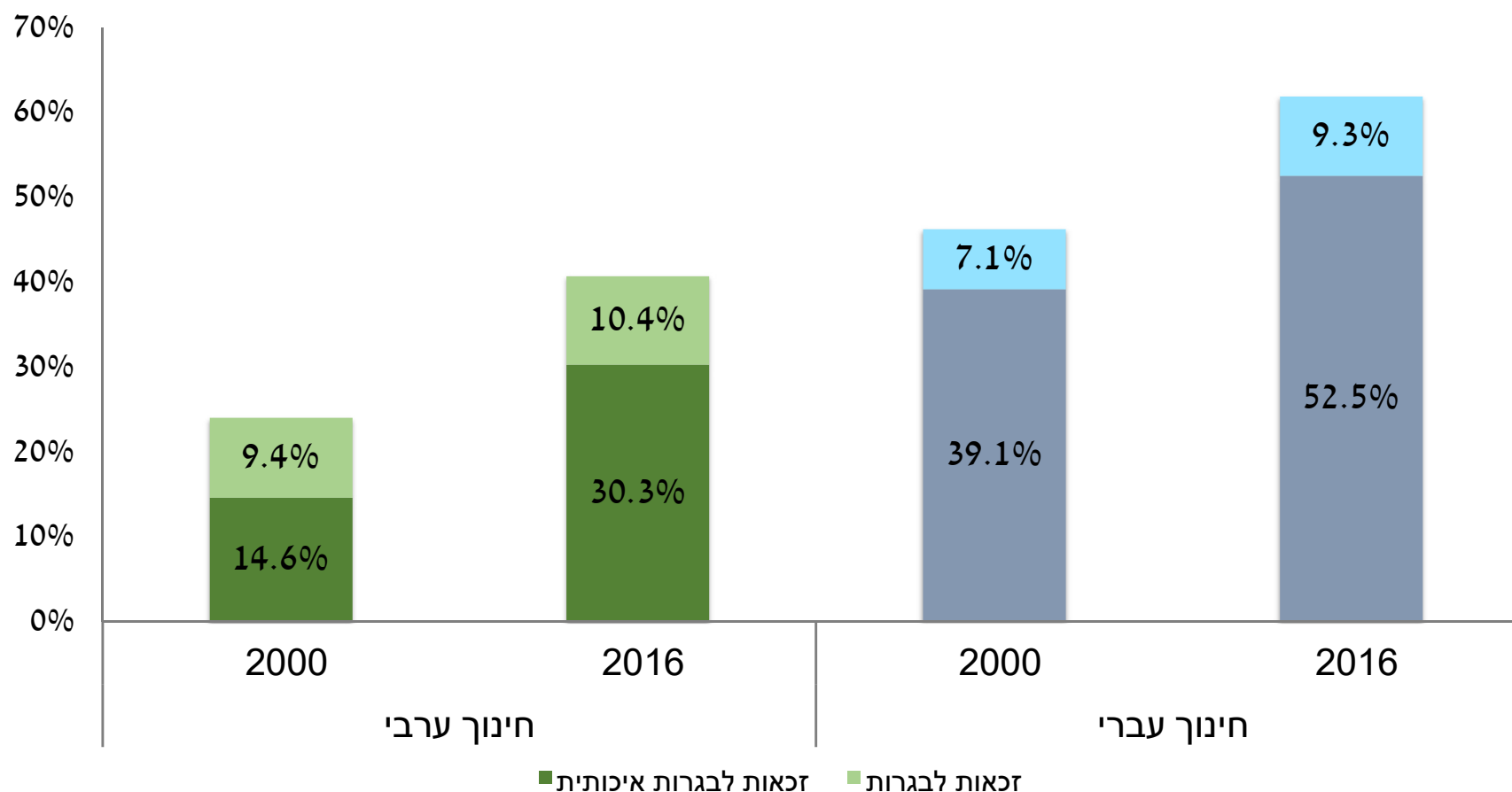
שכר חודשי ממוצע בש"ח בקרב גברים בגילאי 25-64

שיעור הזכאים לבגרות בקרב האוכל הערבית עלה ב-2 העשורים האחרונים אך עדיין נמוך

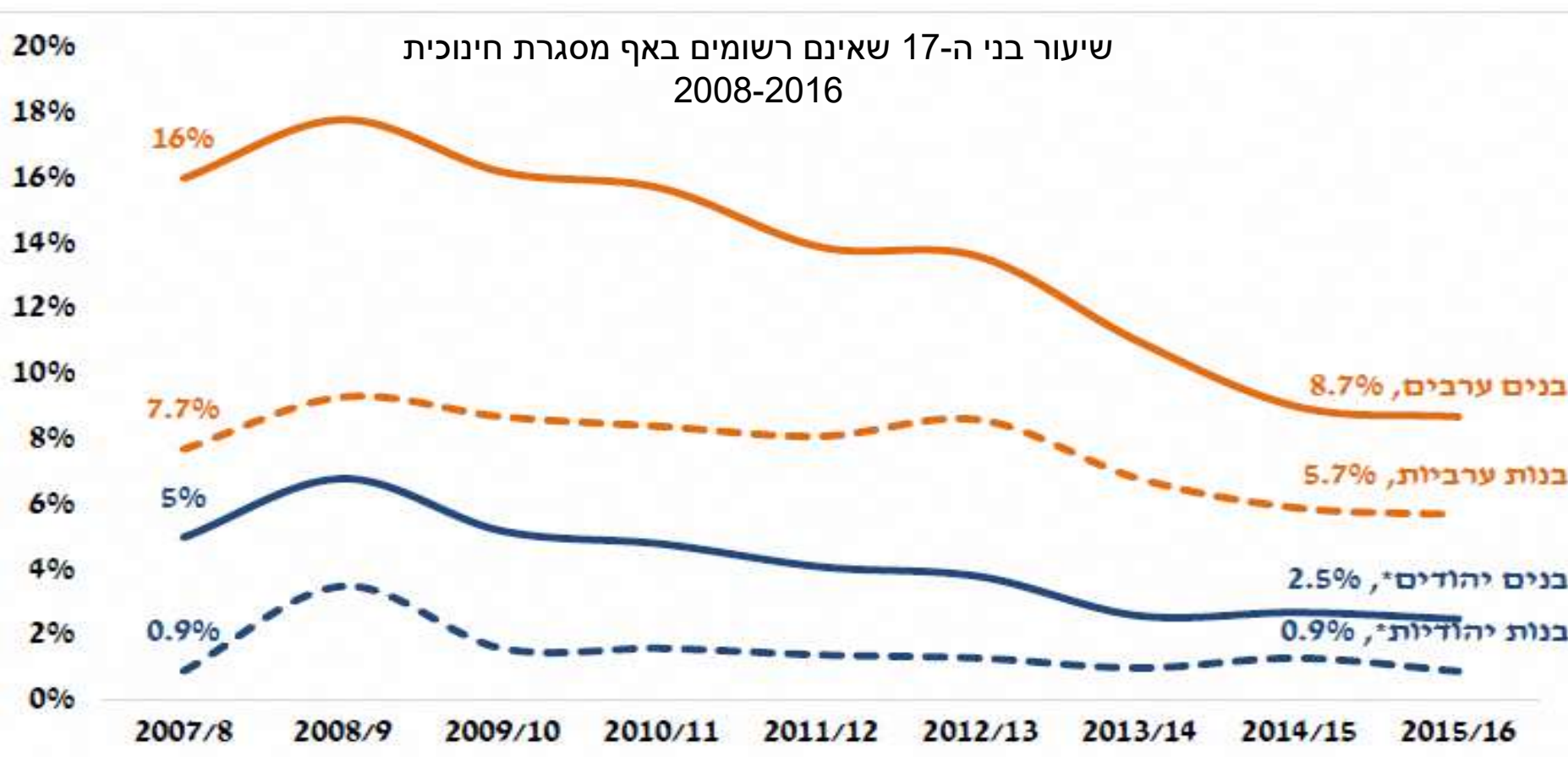

نسبة المستحقين لشهادة البجروت في المجتمع العربي ارتفعت في العامين الأخيرين، لكن لا تزال منخفضة

צמצום מרשים של אחוז בני הנוער הערבים שלא בבית ספר, אך עודנו גבוה. ייתכנו מאפיינים דמוגרפיים שישיפיעו על שונות הנתון.

تقلص هائل في نسبة أبناء الشبيبة العرب خارج إطار المدرسة، لكن لا تزال النسبة مرتفعة

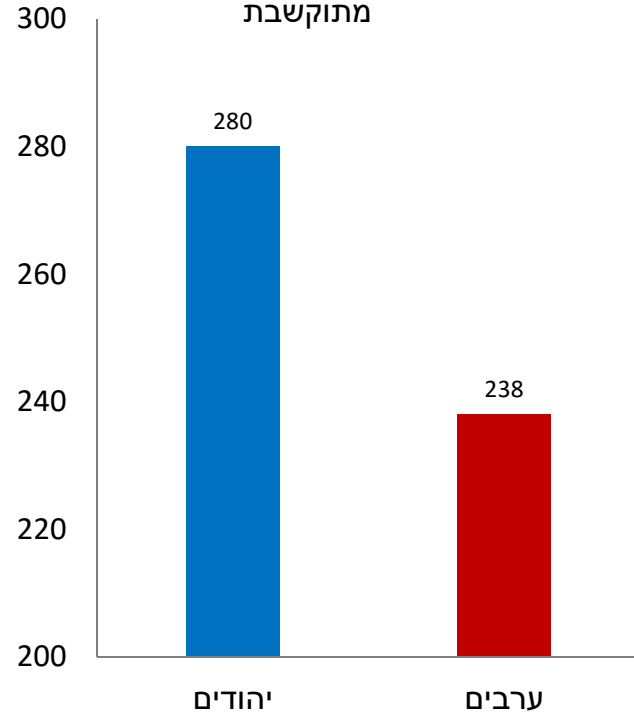
מפתח עיקרי לשיפור: צמצום הפער במיומנויות הבסיס.

* גם בקרב האוכל היהודית נדרש שיפור ביחס לעולם.

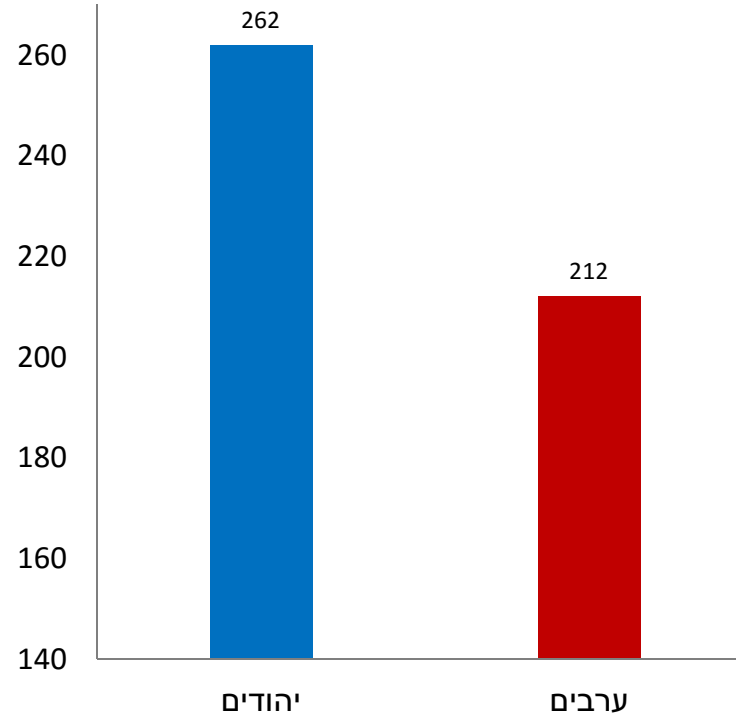
المفتاح الرئيسي للتحسين: تقليص الفجوة في المهارات الأساسية (أيضاً في أوساط المجتمع اليهودي هناك حاجة للتحسن)

ציונים במבחני מיומנות בין לאומיים

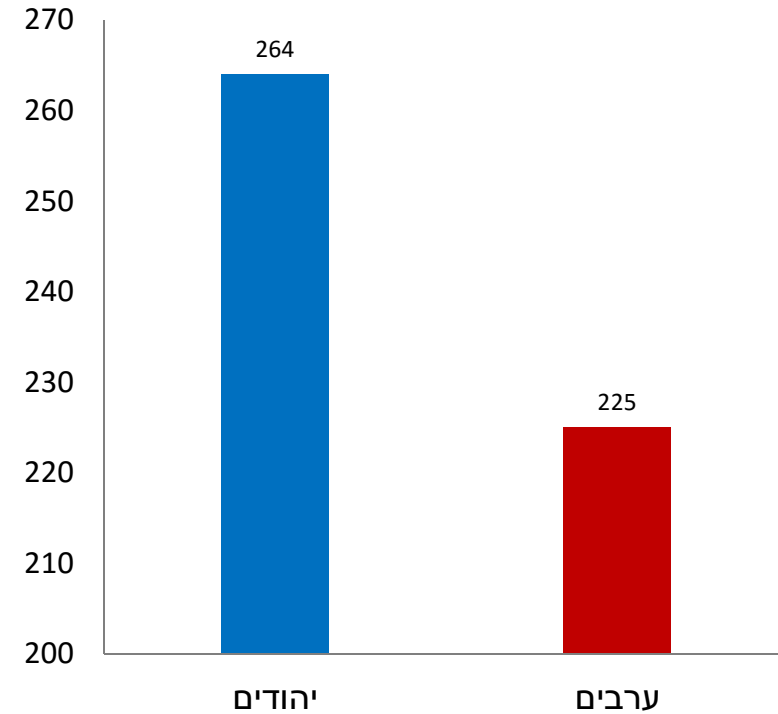
פתרון בעיות בסביבה
מתקשבת

אוריינות מתמטית

אוריינות קריאה

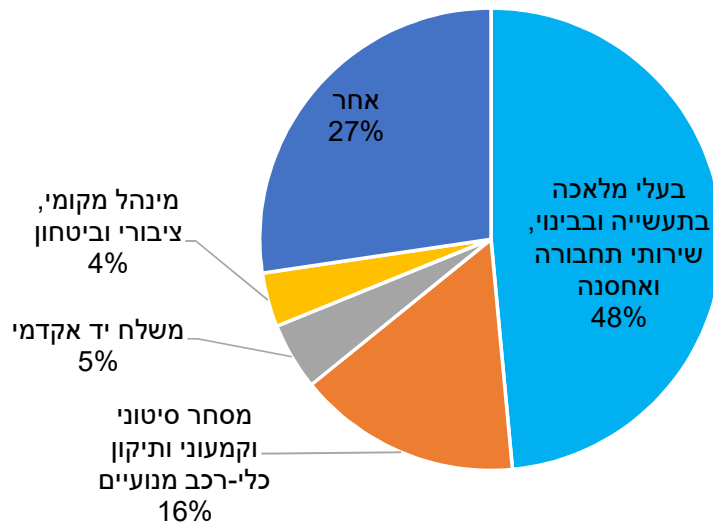

התפלגות המקצועות נגזרת גם מרמת הפריזון וההשכלה

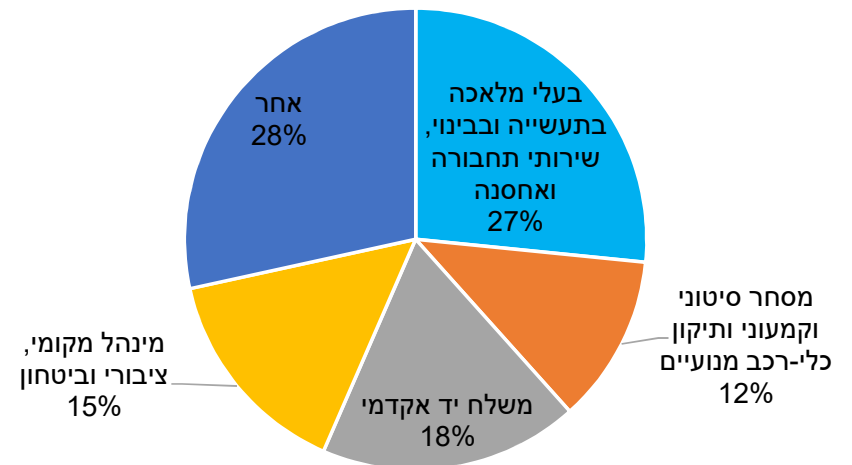
توزيع المهن مشتق أيضاً من مستوى الإنتاجية والتعليم

התפלגות משלחי יד של גברים ערבים ויהודים לא חרדים,
2017

גברים ערבים

גברים יהודים

אחר: חקלאות, אספקת מים וחשמל, שירותי אירוח והסעדה, חינוך, בריאות, רווחה, בידור ופנאי ושירותים אחרים.

נשים ערביות – פערי השתתפות ושכר

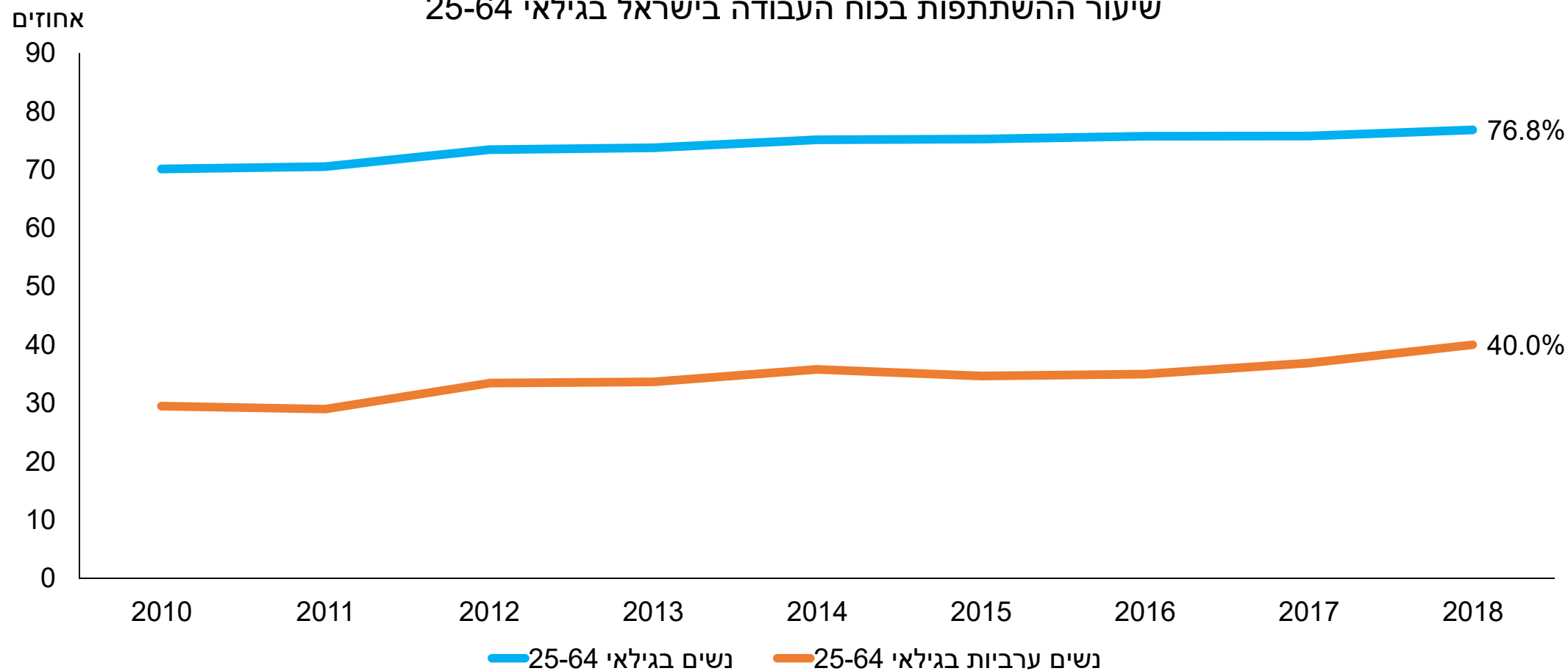
النساء العربيات - فجوات في التشغيل والأجر

בקרב נשים ערביות שיעור ההשתתפות נמצא במגמת עלייה, אך עדיין נמוך ממחצית שיעור השתתפות בכלל האוכלוסייה

نسبة التشغيل لدى النساء العربيات آخذة بالازدياد، لكن لا تزال أقل من نصف المعدل العام

שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בישראל בגילאי 25-64

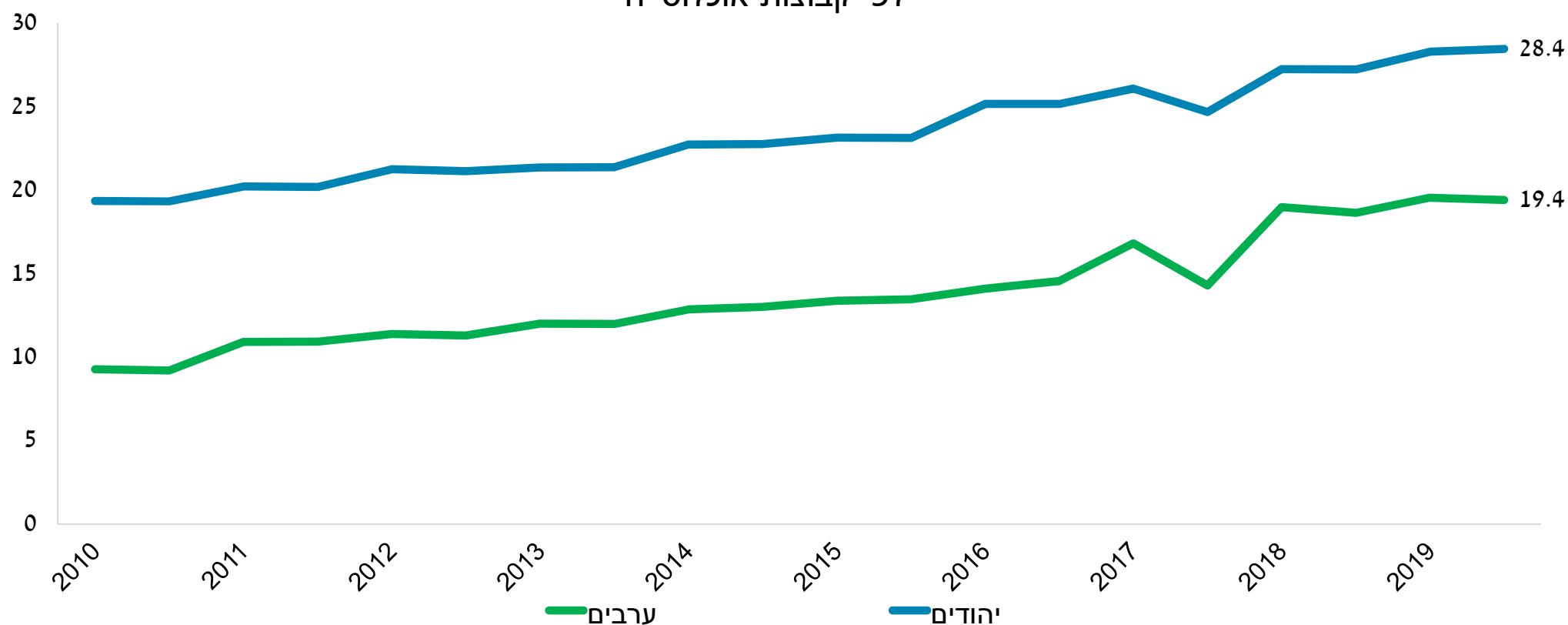

גורמים מעכבים אפשריים לנשים ערביות בשוק העבודה: תחבורה

عوامل ممكن أن تشكل عائقًا أمام اندماج النساء العربيات في سوق العمل: المواصلات العامة

מספר נסיעות קווי תחבורה ציבורית לאלף איש ביום
לפי קבוצות אוכלוסייה

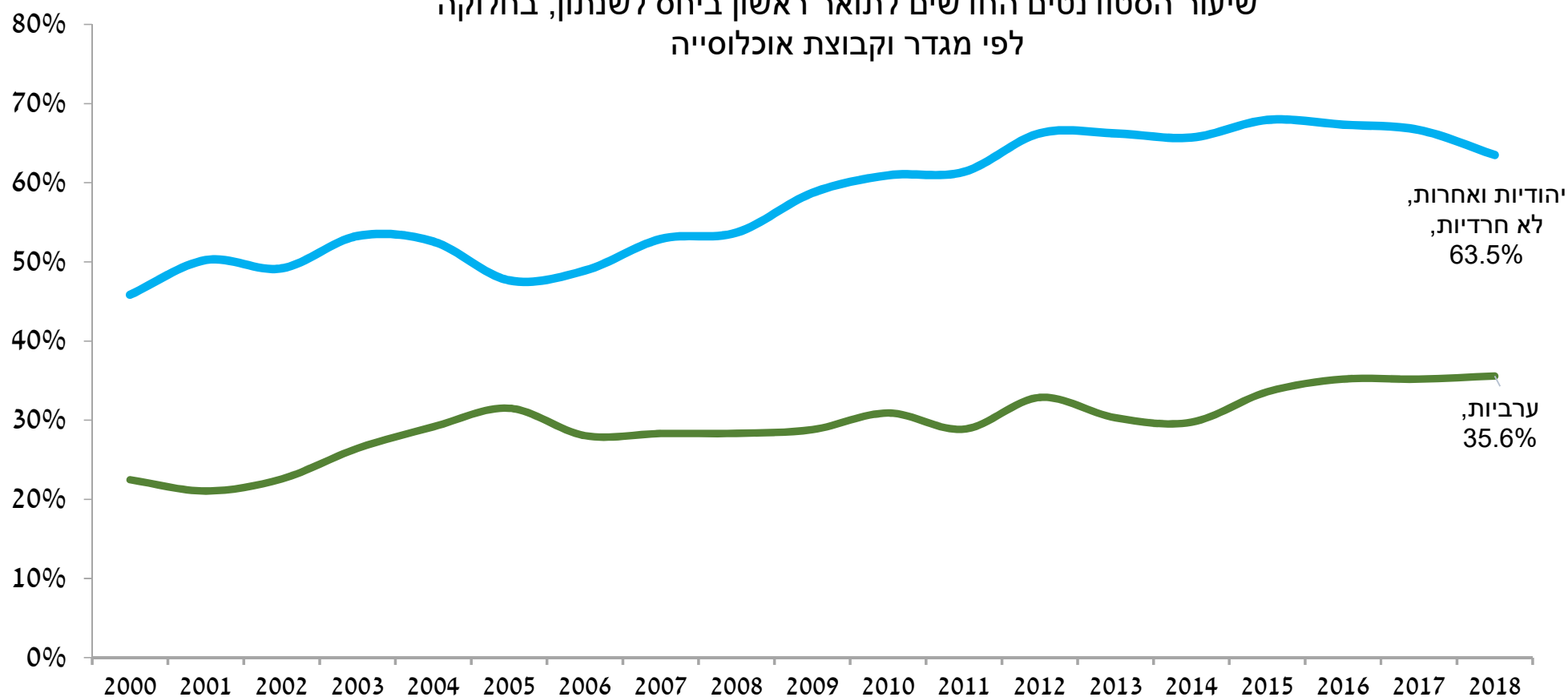
מקור: משרד התחבורה ועיבודי בנק ישראל

רק שליש מהנשים הערביות מתחילות תואר ראשון, לעומת שני שליש מהנשים היהודיות

فقط ثلث النساء العربيات يبدأن دراستهن لنيل اللقب الأول، مقابل ثلثي النساء اليهوديات

שיעור הסטודנטים החדשים לתואר ראשון ביחס לשנתון, בחלוקה לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה

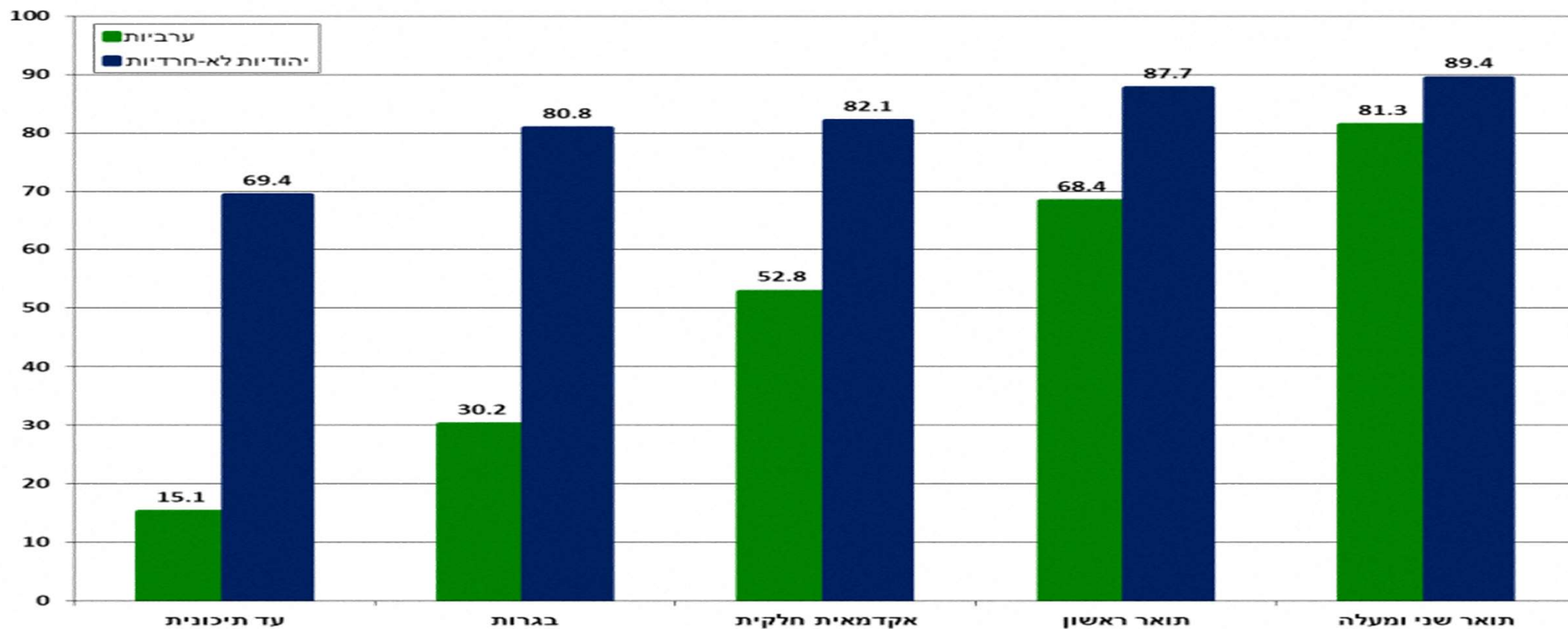

מקור: הכלכלן הראשי.

גורמים מעכבים אפשריים לנשים ערביות בשוק העבודה: השכלה

عوامل ممكن أن تشكل عائقاً أمام اندماج النساء العربيات في سوق العمل: التعليم

שיעור תעסוקה של נשים ערביות ויהודיות לא חרדיות על פי רמת השכלה, 2016

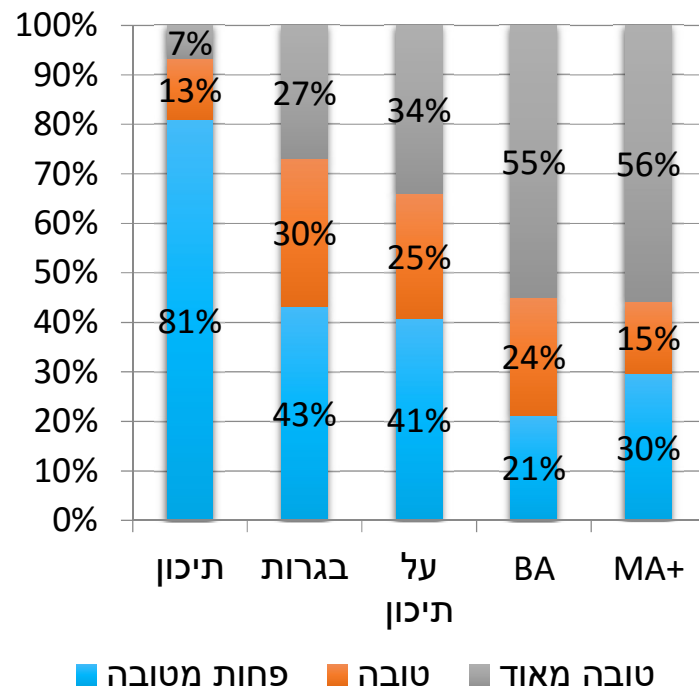
גורמים מעכבים אפשריים לנשים ערביות בשוק העבודה:

שפה

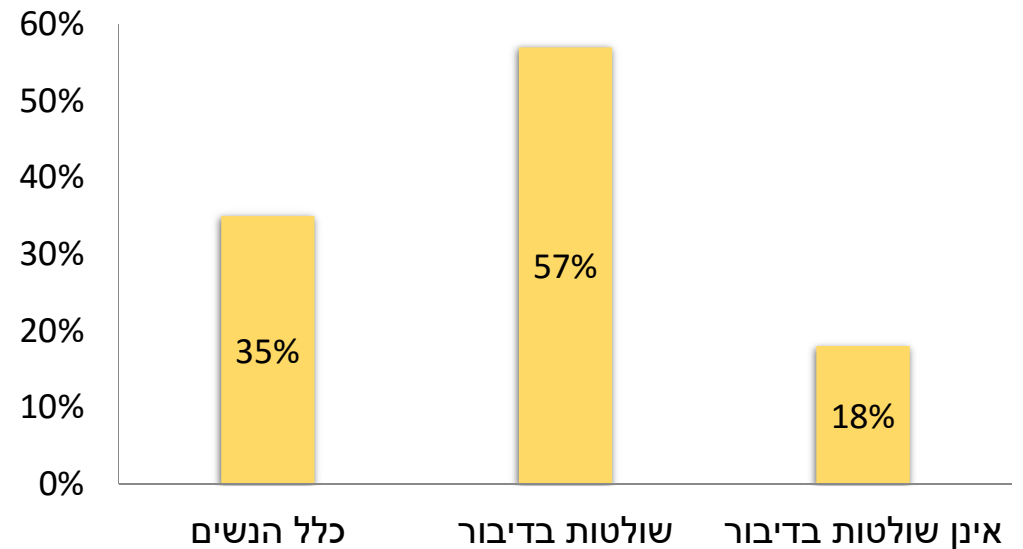
عوامل ممكن أن تشكل عائقًا أمام اندماج النساء العربيات في سوق العمل: اللغة

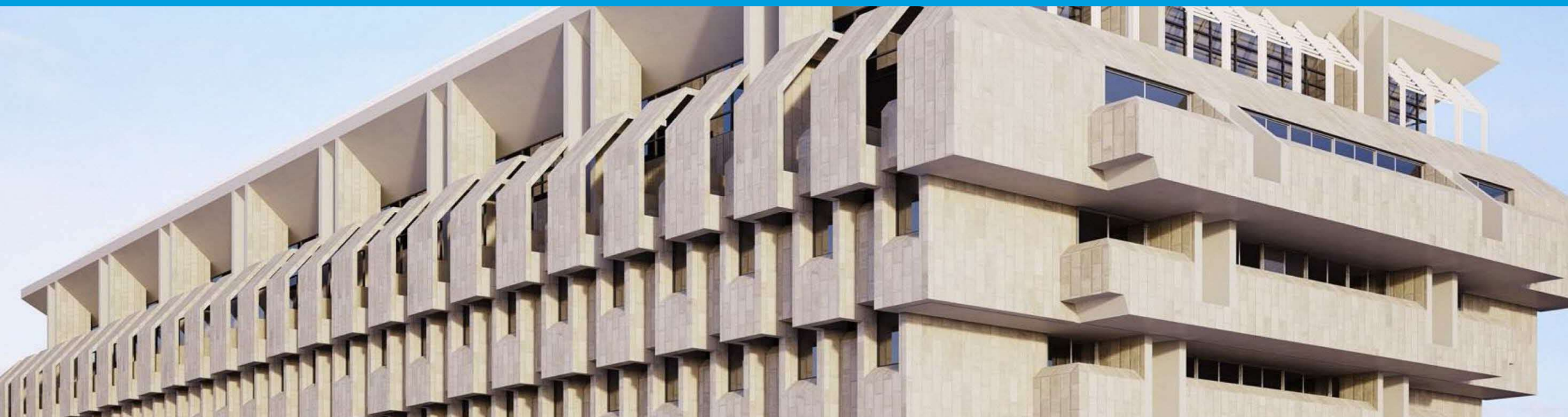
שיעור שליטה בדיבור בעברית לפי רמת השכלה, נשים ערביות בגילאי 25-64, 2016

שיעור המועסקות עפ"י שליטה בדיבור בעברית, גילאי 25-64, 2016

- האוכלוסייה הערבית משמעותית מאוד לכלכלה הישראלית ואני רואה בה מנוף משמעותי לצמיחת המשק הישראלי.
- המשך שיפור במיומנויות ובהשכלת העובד והעובדת הערביים ייתרמו הן לשגשוג ורווחת התא המשפחתי הערבי והן לכלכלת ישראל כולה.
- פערי ההכנסה נובעים בעיקר מהפערים בשכר השעתי בקרב הגברים והפערים בשיעור התעסוקה בקרב הנשים.
- טיפול בגורמים המעכבים מהצד המוסדי (תחבורה, הקניית שפה עברית) בשילוב עידוד והמשך מגמת רכישת ההשכלה יגדילו את שיעור ההשתתפות של הנשים בשוק העבודה ואת פריון העובד הערבי ויסייעו לגידול בהכנסה הכלכלית של התא המשפחתי.
- קיים פער במימוש זכויות סוציאליות בציבור הערבי – על הממשלה לטפל בפערי הידע שמקשים על ניצול הזכויות ועל האוכלוסייה הזכאית לפעול למימוש זכויותיה.
- ולסיים: אני קורא למועמדים מתאימים מהחברה הערבית להצטרף לשורות הבנק.

תודה!
شكرًا!

